

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"א סיון תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין טו | דף הכולל: גיטין כד.
דף היומי בהלכה: מסימן קל"ז אמצע סעיף ד' 'ואם' עד סימן קל"ח.
מוסר: שמירת הלשון - 'ועל ידי' עד 'ובדרך כלל'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. אהבת ה' פרק ד סוף פרק ה

רבבות ואלפי בני התורה מבכים מרה: מרן ראש הישיבה אינו הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצוק"ל

מאות אלפים בוכים ואבלים השתתפו אתמול אחה"צ באשכנזיה דרבי
במוסע הלוויה שיצא מהיכל ישיבת פוניבז' בדרכו לבית החיים בבני ברק

זאת ליבו הטהור היה פתוח כאלם לשמוע את שוועת הפרט
ולהעתיר בעדם כל זמן ועידן, אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, דטב
ליה לישראל בצלותיה מרתיכין ופרשין.

עד לפני כשבוע ימים עוד המשיך בסדר יומו העמוס בלימוד
התורה הק' כשלשולחנו הגיעו שאלות עקרוניות וגורליות
בהנהגת עולם התורה הכלל והפרט, גדולי ראשי הישיבות
והרבנים עוד נכנסו לחדרו בבקשם לקבל את הכוונתו והוראתו
למען ידעו את הדרך אשר ילכו ואת המעשה אשר יעשו, כשהוא
ממשיך ומקפיד על אמירת השיעורים היומיים כפי שהיה
באמנה עמו קרוב לשמונים שנה.

מרן זי"ע שהה החל מחג השבועות האחרון במרכז הרפואי
'מעייני הישועה' לאחר הידרדרות במצבו הרפואי. כלל ישראל
בכל מקומות מושבותיהם נשאו תפילות לרפואתו, ולעיתים
חלה הטבה מסוימת בבריאותו כשהוא ממשיך במסירות נפש
לומר שיעורים לקבוצת תלמידים שהגיעו לחדרו. אתמול
בשעה הבוקר המוקדמות אף החל כדרכו להכין את שיעורו, אך
לפתע חלה הידרדרות חמורה לאחר שליבו הטהור נדם. בהיכלי
הישיבות הק' נעמדו מיד לקרוע שערי הרחמים בתפילות
ובתחנונים. בני המשפחה הוועקו למקום וקראו פסוקי ייחוד

אבל כבד ותחושת יתמות ירדה עם הגיע הבשורה הקשה
והמרה על כי נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש
בעלות בסערה השמימה של שריד לדור האחרון מקברניטי
היהדות הנאמנה אשר האיר את עיני ישראל בתורה ובהנהגה
מזה שמונים שנה מרן ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי ירחמיאל
גרשון אדלשטיין זצוק"ל, נשיא מועצת גדולי התורה, שהשיב
את נשמתו הטהורה לבוראה בשיבה טובה אתמול בשעות
הבוקר לאחר מחלה קצרה של מספר ימים למגינת לבם של
המוני בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם, אשר לבבם דווי
על כי כבה נר ישראל והוסרה העטרה.

השמועה על הסתלקותו פשטה חיש מהר בקרב המוני בית
ישראל בכל רחבי תבל, וגרמה לצער ויגון קודר על הלקחו
בחטף לשמי רום של האי רב רבנן גברא רבה, שהגן באור צדקתו
ותורתו על הדור כולו.

בהסתלקותו נעקר מעולמנו מדרבנא דאומתיה, בקי בכל
חדרי ומקצועות התורה וגדול מרביצי התורה, כשהרביץ תורה
בישיבת פוניבז' כשמונים שנה. ואשר בכח תורתו וצדקותו נשא
על כתפיו את משא הדור בהנהגתו הרחימאית. כל ימי חיותו היו
קודש לכלל ישראל להקים עולה של תורה בישראל, ויחד עם

וקריאת שמע בזעקות אדירות עד שנצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש, וראש הישיבה זצוק"ל עלה בסערה השמימה לאחר מאה שנים בהן האיר את הארץ והדרים עליה.

התקופה האחרונה

בתקופה האחרונה נחלש קמעה אך המשיך בסדר יומו כרגיל. בערב חג השבועות עוד קיבל קהל לעצה ולברכה, ואף השמיע דברי חיזוק לעודד אדם שעוסק במצוות ברכת המזון, כשהוא מתכוון ברגשי קודש לקראת חג מתן תורה.

בעיצומו של חג השבועות חלה הרעה במצבו ומרן ראש הישיבה זצ"ל פונה לבית החולים 'מעייני הישועה' שם אושפז במחלקת טיפול נמרץ. הוא קיבל במייד את הטיפול הרפואי, כשאת התפילות וסעודות החג והשבת עשה עם כמה מבני המשפחה המצומצמת.

דבר אשפוזו של ראש הישיבה זצוק"ל התפרסם חיש בעיר בני ברק, ובהיכלי הישיבות ובבתי הכנסת בעיר החלו להתפלל לרפואת מרן הגאון רבי ירחמיאל גרשון בן מרים לרפואה שלמה. לאחר החג נמסר על הטבה והתייצבות במדדים, מה שהרגיע את הציבור כי ראש הישיבה יתאושש וישוב לביתו בתוך מספר ימים, כשאף נמסר כי ראש הישיבה זצוק"ל מנסה להמשיך בסדר היום בחדרו שבבית החולים ואף מכין ואומר שיעור דקות ארוכות כדי שלא לבטל אפילו ליום אחד את שיעורו היומי.

במהלך השבת נרשמה הטבה מסוימת, אך שוב במוצאי שבת נרשמה שינויים במדדים ובבדיקות שגרמו לדאגה רבה, ובהיכלי הישיבות והכוללים נערכו ביתר שאת תפילות נרגשות לרפואתו השלימה. גדולי ישראל שליט"א הורו כי יש להוסיף לאחר התפילה שני פרקי תהילים לרפואתו של רבי ירחמיאל גרשון בן מרים.

ביום שני האחרון שוב נמסר כי המדדים אינם יציבים והמוני בית ישראל נקראו לעורר רחמי שמים מרובים ולהעתיר בתפילה כי השי"ת יותיר בעולמנו את אחד מקברניטי האומה שמגן על הדור כולו בתורתו והנהגתו.

כך גם לצד התפילות בהיכלי התורה גדולי ראשי הישיבות פרסמו מכתב מיוחד על החובה להרבות בתפילה ובתחנונים ולהתחזק בלימוד התורה והמוסר לרפואתו של ראש הישיבה רבי ירחמיאל גרשון בן מרים.

תחת הכותרת "ורוח קדשך אל תקח ממנו", נכתב: "כאשר מרן ראש הישיבה רבי ירחמיאל גרשון בן מרים אדלשטיין שליט"א שרבים זקוקים לו שרוי בצער, וזקוקים אנו לרחמי שמים מרובים, וכבר אמרו חז"ל בתלמיד חכם שחלה שצריך שיחלה עצמו עליו. עלינו להרבות בתפילה ותחנונים ולהוסיף חיזוק בלימוד התורה ובלמוד המוסר, ולהתחזק במידות טובות לרפואתו השלמה שיחזור לאיתנו הראשון".

במכתב נפרד חתום ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי רעו של הגרי"ג מזה עשרות שנים בהנהגת ישיבת פוניבז' שכותב: "זקוקים אנו לרחמי שמים מרובים עקב מצבו הרפואי של רבנו ראש הישיבה מרן רבי ירחמיאל גרשון בן מרים שליט"א, ועל כולנו להתחזק ביותר בעסק התורה ולימוד המוסר, ולהשתדל מאוד להמנע מכל רפיון כפי שיש כאלו שקורה אצלם בימים שאחרי חג השבועות, ובעיקר להרבות בתפילה ותחנונים לפני הקב"ה ורוח קדשך אל תקח ממנו, שיחוס וירחם עלינו ויאריך ימיו ושנותיו של ראש הישיבה שליט"א בבריאות ונוחה לאורו עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו. המצפה לרחמי שמים ברוך דוב פוברסקי".

הרב מאיר געלעלי בעל מהדורת 'אור שרגא' שזכה להוציא לאור כל ספרי מרן ראש הישיבה זצוק"ל שהגיע לארץ לחג השבועות זכה להכנס לפני נסיעתו ללייכווד ביום שני בערב לחדרו בבית החולים ולקבל את הברכה האחרונה ואף ללחוץ את ידו כשראש הישיבה זצוק"ל שמח לבואו של האורח והתבטא "כזה אורח חשוב".

בשעות הבוקר המוקדמות אף החל ראש הישיבה זצוק"ל להכין את שיעורו כבימים האחרונים, אך לפתע חלה הידרדרות והחמרה דרסטית במצב בריאותו, טובי הרופאים הוזעקו לחדרו וניסו להציל את מצבו במשך דקות ארוכות אך לדאבון לב ללא הועיל.

השמועה על הידרדרות הפתאומית התפשטה בתוך רגעים אחדים בכל היכלי התורה והישיבות שהיו בהתחלת סדר לפנה"צ, הלימוד הופסק והמונים פתחו באמירת תהילים כשהכל מתחננים לה' כי למרות ההידרדרות החמורה יצליחו להבקיע שערי שמים ולבטל את רוע הגזירה כאשר בורא עולמים ישאיר לנו לפליטה את מרן ראש הישיבה.

אולם היה זה בבחינת 'גם כי אזעק ואשווע שתם תפילתי' כאשר אראלים גברו במאבקם על המצוקים ונשבה ארון הקודש ונשמתו הטהורה של האי גאון וקדוש עלתה בסערה השמימה. במקום נכחו עשרות מבני המשפחה ומהתלמידים שליט"א שקראו פסוקי ייחוד וקריאת שמע בזעקות אדירות, ונשמתו של מרן עלתה בסערה השמימה.

בשעות הצהרים הובאה מיטתו להיכל ישיבת פוניבז' והחלה נהירה רבתית למקום תוך כדי אמירת פרקי תהילים. למקום גם הגיעו גדולי ראשי הישיבות שליט"א שבאו להיפרד על יד המיטה, ומכל עבר נשמעו זעקות שבר על גודל האבידה לדור, כשהמוני תלמידים ממאנים להאמין כי אכן המנורה הטהורה שהאירה לארץ ולדרים עליה כתבה לפתע אורה והועם זיווה, וכי לא יזכו עוד ליהנות מזיו אורה הבוהק והמזהיר. בהיכל הישיבה הוצאו כל הספסלים ונרות הודלקו במקום לצד ספריו שהוצבו על מקומו בישיבה.

ראש ישיבת ארחות תורה הגאון רבי איתמר גרבוז, חתנו

הבא הכל אותו עולם, מה שמשה קיבל זה תורה זה ההלכה ככה הוא עשה בדיוק"

ראש ישיבת סלבודקא, מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א אמר: "בספר הדרשות של רבנו הנתיבות, הודפס הספד שהנתיבות נשא על שני גדולי הדור שנפטרו אז, ואני אעתיק את הדברים מה שנוגע לנו. כך הם דבריו של רבינו".

"במסכת מועד קטן דף כ"ה אמרנו, כשמת רבי אבהו העמודים של קיסרי שפכו מים. אומר הנתיבות על ג' דברים העולם עומד, ונאמר זאת למליצה, וממשיך שלפעמים יש צדיק אשר עוסק רק בתורה ועל מיתתו ראוי לומר ספדי התורה, ורק לעמוד התורה יש לבכות על זה ויש צדיק אשר כל עסקו בגמילות חסדים ובמיתתו אין מי שיחזיק בזה, ועל זה יש לומר שעמוד של גמילות חסדים בוכה על מיתתו. וכן יש צדיק שעמוד העבודה בוכה עליו. וכשמת רבי אבהו בא קלקול לכל העמודים תורה ועבודה וגמילות חסדים ואמר על דרך המליצה שכל העמודים בכור".

לאחר שראש הישיבה ציטט את הנתיבות, הוא המשיך את ההספד ואמר: "אנחנו נאמר על מורנו ורבנו ראש הישיבה, שכל ימיו משחר נעוריו למד ברוב התמדה והיה מעמיד תלמידים שגם הם העמידו הרבה תלמידים".

"ובענין העבודה במילי דאגדתא ובדברי גדולי עולם בתורה ויראה, ובכל הנהגתו האצילית ומרוממת שהקרינה יראת שמים עצומה בין אדם למקום ובין אדם לחברו שהיה מרבה לדבר על נושאים אלו לוותר ולכבד ולהיות נח לבריות. ובענין גמילות חסדים שהיו שוחרים לביתו אנשים מרים שהיו באים לביתו".

עוד הספיד ראש הישיבה: "זה בענין הפרטי, ובענין הכללי שרוב מנין ובנין של עולם הישיבות שנשא על כתפו, אומר בזה דבר אישי. אנסה להסביר. הערכה עמוקה ויראת הכבוד בזמן שלמדנו יחד עוד קודם נישואיו, היה לנו כבוד לא רגיל, יראת הכבוד. וזכורני שמוסרים בשם החזון איש שהיה מרבה בשבחים נפלאים".

ואסיים בפירוש רבנו חננאל ביומא על האבות, כתוב שם שהיו זקנים ויושבים בישיבה, ופירש רבינו חננאל ש"שכינה עמהם". שתי מילים של רבנו חננאל, לא צריך יותר להסביר. ונישא כולנו קינה אוי מי יתן לנו תמורתו ותהי נשמתו הטהורה צרורה בצרור החיים אמן".

ראש ישיבת 'עטרת ישראל' מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א הספיד בקול בוכים. "הוא בער בתורה, בער ביראת שמים, בער באישיות שלו. לא ויתר על השיעור שלו עד יומו האחרון, ממש דבר שאין לו אח ורע".

"ראש הישיבה ר' גרשון זכרוננו לברכה היה ראש הישיבה של הדור והיה בתפקיד מנהיג הדור, אבל צריך לדעת שהוא לא ויתר על להנהיג את הישיבה כהוא זה בשלמות מלאה הוא המשיך תמיד להיות ראש הישיבה על כל המשתמע מכך. איזו

של ראש הישיבה זצוק"ל, שמסר שיעור בישיבה כדי לא לבטל שיעור גם לפני הלוויה, השמיע בפתח שיעורו דברים מרטיטים וסיפר מהימים האחרונים בבית החולים: "אי אפשר לבטל שיעור, השווער תמיד אומר שאסור אף פעם לבטל שיעור לימוד תורה של רבים. בימים האחרונים היו לו כאבים גדולים מאד, ממש ייסורים גדולים, שעות של כאבים בלב, אבל מיד כשנרגע הוא התיישב להכין שיעור. ביום ראשון ושני אמר שיעור בבית החולים. היה במצב שהיה מחובר לכל מיני מכשירים, בכל זאת אמר שיעור רבע שעה, עשרים דקות, גם היום בבוקר התיישב והתחיל כבר לכתוב להכין שיעור, להגיד לימוד תורה של רבים.

אשכבתיה דרבי

על פי הבקשה שלא להמתין עם מסע הלוויה זמן ממושך, הזדרזו חיש לארגן את מסע הלוויה ההמוני, ורבבות בני ישראל החלו לזרום מכל רחבי הארץ, לעבר קרית הישיבה, המקום בו הרביץ תורה למעלה משבעים שנה בהיכלה של ישיבת פוניבז'. ההמונים שהגיעו להשתתף בהלוויה התייפחו בבכי מר על עלותו בסערה השמימה של עטרת תפארת ישראל מנהיג דור עמוד הימיני הפטיש החזק, שנשא את משא העם על כתפו, הקברניט המסור שעמד בחירוף נפש להגן על התורה והטהרה. בהלוויתו האדירה הגיעו להשתתף מרנן ורבנן גדולי גאוני וצדיקי הדור שליט"א, אדמו"רים, ראשי ישיבות, רבנים ויושבי על מדין מכל ערי ומושבי הארץ, שבאו לחלוק כבוד אחרון לזקן ראש הישיבות ומקברניטי היהדות הנאמנה שהגן על הדור כולו באור תורתו וצדקתו.

שעה ארוכה לפני מועד צאת הלוויה כבר הורגש עומס ודוחק רב בכל רחובות בני ברק, כאשר מאות אלפים נהרו לעבר אזור קרית הישיבה בבקשם להשתתף באשכבתיה דרבי.

לאחר אמירת תהילים פתח את ההספדים נשיא ישיבת פוניבז', הגאון רבי אליעזר כהנמן שליט"א, בפתח ההספד אמר: "אנחנו עכשיו עומדים להיפרד ממורנו ורבנו. כל התלמידים כל הישיבה כל כלל ישראל נפרדים - בני הישיבה במיוחד. לא היה יום אחד מאז שנפתחה הישיבה בבני ברק, שלא היה שם את ר' גרשון - או כתלמיד או כמלמד".

"כל חייו", אמר נשיא הישיבה בקול בוכים: "היו טהורים ודבוקים בישיבה, בתלמוד תורה, עד ממש הרגע האחרון, גם אתמול אמר שיעור וגם לפני יומיים אמר שיעור בבית חולים. ובאמצע הלימוד נדם לבבו. הוא ימשיך בטח להגיד את השיעור במתיבתא דרקייעא, הכל המשך אחד".

"התורה", אמר נשיא הישיבה, "היתה לא רק נר לרגליו, אלא גם כל המהות שלו בעולם הזה. שמעתי מהסבא, שכשהערוך השולחן נפטר, זה היה נראה כמו מישהו שנוסע ברכבת תחנה אחת מתחנה זו לתחנה זו. זה המעבר בין העולם הזה לעולם

הנהגה, ראינו אותו בכמה דברים מיוחדים איזה שיקול דעת, אדם כל כך סוער שהיה כל כך שקט".

"הוא סער בפנים, הוא בער ביראת שמים, בסברא, בתורה, הוא לא ויתר על השיעור עד יומו האחרון. להנהגה זה לא הפריע לו. בגלל שהוא היה מנהיג הדור עם כל האחריות, לקח הכל בחשבון. הוא חשב על כל הדברים הגדולים והקטנים וכל דבר שעשה היה מחושב וערוך מכל צדדיו, דרשה כאן, דרשה שם. הכל ערוך הכל מסודר, הוא עצמו איזו דמות מופת היה לכל אחד".

"הוא היה שילוב בין הדברים, שרק אנשים ענקיים ביותר זוכים. איזו גאונות בלימוד, איזה מוסר אבל מוסר אמיתי. מי עוד מבין מה זה מוסר כמוהו, מי עוד העדיף ללמוד מוסר כמו ר' גרשון".

"הקב"ה יודע איך להעביר את התפקידים הלאה. אבל ההפסד הוא עצום, איזה הפסד, אני חושב שאפשר להמליץ עליו את הפסוק "הוד והדר תשוה עליו". חז"ל אומרים שזה על המשיח. אלה הם תארים למשיח. אומרים חז"ל הוד של הרב והדר של התלמיד מי יותר מתאים לשים עליו את הכתר הזה של הרב והתלמיד אם לא ר' ירחמיאל גרשון. תמיד הלך עם הרבנים של הישיבה - להמשיך במסורת, הוא למד אצל הרבנים שהיו לו ואותם העביר לאחרים. זוהי מסורת".

"מי עוד יכול להתאים את עצמו לשרשרת הזאת. אדם אחד מתוך שרשרת הזהב של הדורות האחרונים נשאר ברוך השם, יש ראש ישיבה והיו מנהיגים. אבל ההפסד לא מתמלא. מורי ורבותי התקופה היא קשה מאוד, רבותי, מי כמוהו ידע להסביר את קושי התקופה, הוא אמר לנו בחוש והוא ידע עוד דבר, מה התרופה, תמיד היתה תרופה למחלה. כל דבר שאמר - כמה שהוא דרבן ללימוד המוסר, כמה שהוא דרבן ללימוד המוסר. אני הקטן אומר שהוא הצליח מאוד, בגללו יש מקומות שלומדים מוסר".

"הקב"ה יעזור למשפחה לבניו וחתניו הגאונים הצדיקים הקב"ה יעזור וינחם אותם לשיבת פוניבז' הגדולה. אבל אנחנו צריכים להמשיך דרכו. חלק אנחנו יודעים להתחזק עד שהקב"ה יעזור ובלע המוות לנצח ומחה השם אלוקים דמעה מעל כל פנים".

ראש ישיבת פוניבז' מרן הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א פרץ בפתח ההספד בבכי ואמר: "צר לי עליך אחי נעמת לי מאוד נפלאת אהבתך. שבעים שנה אנחנו עומדים ביחד כאיש אחד. משתדלים ללמד את עמו ישראל תורה. חז"ל אומרים לא סתם ללמוד תורה כל מי שלומד תורה... ואינם כדבש וחלב - שלא ילמד. שבעים שנה, יש דורות של תלמידי חכמים שלמדנו אצלם את התורה, שהיא מתוקה מדבש והעמידו תלמידים דורי דורות והם אומרים אני זוכר את זה ואתה זה נכנס לי ללב... והם גדלו להרביץ תורה".

"אוי, ר' גרשון, אם היה מושג של ענווה זה היה ר' גרשון. ישיבתי אצל הגרי"ז ואמר תלמיד חכם. משמת רבי בטלה ענווה. אמר ר' יוסף האיכא אנא. ושאל האם זה ענווה? הרב מברסקי אמר מי שלא יודע מה זה ענווה שלא ישאל".

"אני מדבר כעת על ר' גרשון, המידה שלו היתה ענווה שאין כמותה. הגמ' במועד קטן אומרת שהקב"ה שש ושמח בשעה שבאה אליו נפש נקי וצדיק ואנחנו בוכים. שבעים שנה ישבנו ביחד. משה רבנו כתב והאיש משה עניו מכל האדם. איך הוא הרגיש? צריך להיות משה רבינו וזה גם ר' גרשון. 'אני' לא היה קיים אצלו. הקב"ה שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק. אנחנו כאן כולנו יודעים לדבר לבני הישיבה את כל הדברים מה היה ר' גרשון. כולנו הרגשנו שצריכים לשאול את ר' גרשון בכל שאלה שהיה לו".

"מי מגיע לקרסוליו?", מירר ראש הישיבה בבכי והוסיף: "אברהם אמר ואנכי עפר ואפר... אין לנו תמורתו של ר' גרשון, ר' גרשון היה רק מקדש שם שמים. מלמד תורה המתוקה מדבש. ר' גרשון היה נקי וצדיק, שפיץ של ענווה. ירחם השם עלינו שנוכח לקיים את הנהגתו של רבנו והקב"ה ינחם אותנו בנחמת ציון וירושלים".

כמו"כ הספידו הרבנים הגאונים בני המשפחה הרוממה, אחיו הגאון רבי שלמה אדלשטיין, ראש ישיבת 'אהבת אהרן', בניו, הגאון רבי צבי יהודה, הגאון רבי אליעזר, וחתניו הגאון רבי דוד לוי, הגאון רבי אברהם ישעיהו אדלר, והגאון רבי איתמר גרבוז.

לאחר אמירת קדיש ועריכת הקריעה על ידי בניו הרבנים שליט"א, ובמקביל על ידי אלפי תלמידיו, התנהלה הלוויה ברחובות בני ברק עד לבית החיים נציבי פוניבז' בבני ברק, כשמאות אלפים מלווים את ראש הישיבה זצוק"ל בדמעות שלישי, עד הגיע ארון הקודש לבית החיים.

עם הורדת גופו הטהור של מרן זי"ע עלי קבר נשמעו קולות בכי וזעקה מכל עבר ע"י המוני התלמידים וצבור בני התורה אשר זעקו והתייפחו מרורות.

הותיר אחריו ברכה את צאצאיו בניו וחתניו רבני הממשיכים בדרכו הייחודית והמאירה בהרבצת התורה לעדרים בנועם ובהארת פנים: חתנו הגאון רבי דוד לוי, ר"מ בישיבת פוניבז' ומלפנים בישיבת רבנו חיים עוזר. חתנו הגאון רבי מאיר פלאי ר"מ בישיבת נחלת בנימין במודיעין עילית. חתנו הגאון רבי אהרן וייס, ר"מ בישיבת מיר מודיעין עילית. בנו הגאון רבי צבי יהודה מראשי ישיבת אורחות תורה בבני ברק. בנו הגאון רבי בצלאל, ראש ישיבת 'אהבת אהרן' בבני ברק. בנו הגאון רבי ישראל ר"מ בישיבת בית מדרש עליון בבני ברק. חתנו הגאון רבי אברהם ישעיהו אדלר ר"מ בישיבת רבנו חיים עוזר. חתנו הגאון רבי איתמר גרבוז, מראשי ישיבת אורחות תורה בבני ברק. (המבשר)

דבבות השתתפו במסע הלווייתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

עם הקמתה של ישיבת פוניבז', בחורף תש"ד, הגיע ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, לבקש מאביהם שיצטרפו לקבוצת מייסדי הישיבה - האחים הגר"ג והגר"י אדלשטיין זצ"ל נמנו על ששת התלמידים הראשונים בישיבה

100 שנות חיים רצופות בהרבצת תורה של מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין זצ"ל • תולדות חייו

באנייה "נובו רוסיסק" בהפלגה מאודסה לארץ ישראל. ובל"ג בעומר הגיעה המשפחה לארץ ישראל. עם הגיעה לארה"ק נסעה המשפחה לירושלים, שם עלו להקביל את פני ביקרו את הגרא"ז מלצר זצ"ל בעל האבן האזל ואת הראי"ה קוק זצ"ל שהכיר את הסב הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצ"ל, בעל "בן אריה" מתקופת לימודיו בישיבת וולוז'ין.

לאחר מספר חודשים של נדודים בין קרובי משפחה, באלול תרצ"ד, קבע אביהם את מושבם ברמת השרון. שכשנה לאחר מכן הוכתר לרבה של המושבה. בביתם ידעה המשפחה מחסור גדול, כשאף לא ריהוט מינימלי היה בביתם. האחים רבי יעקב ורבי גרשון ישנו על הרצפה. ומכיוון שברמת השרון לא היה בית ספר דתי, האב למד עם בניו בביתם, כשהם ישובים על ארגזי תפוזים.

לימים סיפרו האחים את צורת לימודם עם אביהם, כשהם למדו את גמרא עם מפרשי הרא"ש והרי"ף על הסדר, ובחלק מהמסכתות גם טור ובית יוסף. בשבתות למדו רמב"ם לפי נושאי המסכת אותה למדו בימות החול. האחים למדו גם דקדוק, חשבון ואנגלית, שהייתה אז בתקופת שלטון המנדט הבריטי, השפה הרשמית, ולשם כך אף נלקח לביתם מורה מיוחד.

בעקבות הפצרותיו של הנער רבי גרשון, נשלחו הבנים לישיבת לומז'ה שבפ"ת. את הדרך מביתם לישיבה הם עשו באופן רגלי, משהגיעו לישיבה נוכחו לראות שהזמן התחיל יום קודם לכן. המשגיח דלומז'א הגה"צ רבי אברהם אבא גרוסברד זצ"ל אמר להם שלצערך עליו להשיב פניהם ריקם מחוסר מיטות בישיבה. אלא שאז מזכיר הישיבה, הרב שלמה זלמן מוזס, לימים מזכיר מועצת"ת ואביו של חה"כ לשעבר הרב מנחם אליעזר מוזס, הציע להם לישון בביתו, עד שימצאו להם מיטות בישיבה. ואכן בראשית חודש חשוון תש"ו החלו ללמוד בישיבה כתלמידים מן המניין כשבהוראת אביהם הצטרפו לחבורתו של הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, אז מהבחורים המבוגרים בישיבה, ולימים ראש ישיבת פוניבז'.

בב' אייר תרפ"ג זרח אורו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצ"ל, בעיירה שומיאץ הסמוכה לסמולנסק, בברית המועצות. לאביו הגאון רבי צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל, רב העיר ובנו של הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצ"ל, בעל "בן אריה" על הש"ס, ולאמו הרבנית מרים ע"ה, בתו של הגאון רבי מרדכי שלמה מובשוביץ זצ"ל, רבה של מלסטובה.

בילדותו דאגה אמו הרבנית ע"ה במסירות נפש להשיג עבורו ועבור אחיו תעודות לידה מזויפות עם תאריך לידה מוקדם, כך שיהיו רשומים כצעירים בשלוש שנים מגילם האמיתי, כך שלא ילמדו בבית ספר בפיקוח היבסקציה. בילדותו למד תורה מפיו הרב זלמן לייב אסטולין, בתמורה לכך שאביו הרב צבי יהודה לימדו תורה. בעקבות מחלתה של אמו ע"ה בטיפוס, נשלח עם אחיו הצעיר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל רבה של רמת השרון לדודתו, הרבנית רבקה צביה פז, בעיירה קלימוביץ', בה התגוררו עשרות מחסידי חב"ד, שם גדלו האחים בבית הרב החב"די המקומי הרב משה אקסלרוד רב בערים ברוסיה וארץ ישראל שדאג ללימודם בסתר אצל הרב מרדכי אליהו שניאור. בקלימוביץ' קיבלו האחים את הבשורה על פטירת אמן ע"ה.

בשיחה שקיים אחיו של רבי גרשון, הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל רבה של רמת השרון, סיפר את עובדת הסתלקות של אמן: "...הגיע מברק. המברק הגיע עם שתי מילים. אני לא ידעתי רוסית, אחי גרשון אמר שהגיע מברק והדוד והדודה אמרו שאמא שלנו נפטרה. אז הדוד לקח סכין, עשה לנו קריעה על החולצה. לא ישבנו 'שבעה' כילדים, לא כל-כך הקפידו עלינו".

בחסדי ד' בחודש ניסן תרצ"ד, הצליח אביו להשיג רישיון יציאה לארץ ישראל, וביקש מבניו לחזור לביתם בשומיאץ. באותה התקופה ניהלה סבתו הרבנית רייזל ע"ה את משק הבית ודאגה לגידול הילדים, כדי שאביהם, רב העיירה, יוכל לשקוד על התורה ועל העבודה ולאת בעול הרבנות. חודש לאחר מכן, בתחילת חודש אייר תרצ"ד עלו בני המשפחה

שנה לאחר מכן נישא אביו זיוו"ש לרבנית רחל ע"ה, כשהוא מבקש מהם לשוב לביתם, בנימוק שמעתה עול הבית מוטל על כתפי הרבנית והם לא יצטרכו לבטל תורה בענייני הבית. האחים שבו לסדר לימודם עם אביהם.

עם הקמתה של ישיבת פוניבז', בחורף תש"ד, הגיע ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, לבקש מאביהם שיצטרפו לקבוצת מייסדי הישיבה. האחים הגרי"ג והגרי"י נמנו על ששת התלמידים הראשונים בישיבה, ששכנה אז בבית הכנסת הליגמן בבני ברק, כששני האחים הצעירים משתכנים בביתו של הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל.

בהגיעו לפרקו בפרק האיש מקדש, בשנת תש"ח, נישא הגרי"ג לרעייתו הרבנית הניא רחל ע"ה, בתו של הגאון רבי יהושע זליג דיסקין זצ"ל, רבה של פרדס חנה. בערב חג הסוכות תשס"ב נפטרה רעייתו הרבנית ע"ה.

תקופה מוקדמת לכן מונה על ידי מרן הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל להכשיר תלמידים מפליטי השואה שהגיעו למוסד היתומים "בתי אבות", לקראת לימודם בישיבת פוניבז'. לאחר מכן החל למסור שיעורים תמידין כסדרן לתלמידי הישיבה. ובשנת תש"ס, עם היחלשותם והסתלקותם של ראשי הישיבה זצ"ל, החל לשמש כראש הישיבה, במסירת שיחות ושיעורים כללים.

במהלך כל השנים לא החסיר הגרי"ג יום אחד ממסירת השיעור כשהוא אינו מוותר בשום מצב בעולם. ביום בו קם מה'שבעה' על אחיו הגאון רבי יעקב, כבר מסר בשעה 12 את השיעור הקבוע, כשאף בימי ה'שבעה' ביקש מידידו הגדול רעו לראשות הישיבה שיבלחט"א הגרב"ד פוברסקי, שימלא את מקומו באמירת השיעורים.

החברותא שלו עשרות בשנים הגרי"י לפין מספר כי פעם מרן זצ"ל לקח ממנו את המשקפיים שלו והרכיב אותם ונוכח לראות כי הן משפרות את ראייתו באופן משמעותי. לשאלתו מדוע אינו מרכיב משקפיים באופן קבוע השיב מרן זצ"ל תשובה מאלפת: כשאני עולה לישיבה יש בחורים שיוצאים באמצע או באים באיחור, אינני רוצה לדעת מי הם....

בשנות תש"ס אף הרחיב את שיעוריו היומיים גם לימי הבין הזמנים, ומאז אותם הוא מסר בביתו מדי יום ביומו. והשיעור נמשך עם כל משתתפיו מדי יום, אפילו ביום בדיקת חמץ. כמידי שבוע בימי שלישי הוא מסר שיחת חיזוק לתלמידיו בביתו, השיחה מודפסת בכ-20,000 עותקים בעלון "דרכי החיזוק" שיוצא מדי שבוע.

בישיבת פוניבז' שימש הגרי"ג כבעל תוקע למעלה משבעים שנה, כשאף בשנה האחרונה שימש כבעל תקיעה. כשאלפים היו נוהרים לשמוע את התקיעות המהודרת. הגרי"ג אף תקע שנה אחת אצל החזו"א אצלו היה מקורב מאוד.

משנחלש מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל בעל האבי עזרי, ביקש מהגרי"ג כי יאות להגיד במקומו את "הקדיש דרבנן" השמור בישיבה אך ורק לראשי הישיבה.

לאחר פטירת אביו, ב-כ' בחשוון ה'תשי"א, התלבט האם ליטול עליו את תפקיד רבה של רמת השרון, אך סבר כי מאחר שכבר היה בעל תפקיד בישיבה ולאור סירובה של אשתו לעקור מבני ברק, הוטל התפקיד על אחיו הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

במהלך כל השנים מיעט מרן הגרי"ג לעסוק בענייני ציבור, אך היה משיב לרבים בענייני חינוך ושלוש בית. הגרי"ג נודע במשנתו החינוכית בדרך הלימוד בישיבות. אותה דאג להנחיל בשיטתיות ובעקביות, בשיעוריו ובשיחותיו.

בשנת תשס"ג צורף למועצת גדולי התורה של מפלגת דגל התורה יחד עם הגרי"י שיינר, הגר"ב רוזנברג, הגרנ"צ פינקל הגר"נ טולידנו זצ"ל ויבלחט"א הגרמ"צ ברנמן. מיני אז החל לעסוק בענייני ציבור ואף בשיחותיו היה מתייחס לנושאים אקטואליים שדרשו את התייחסותו.

עם פטירת מרן הגרא"ל ל שטיינמן זצ"ל מונה הגרי"ג לשמש כנשיא מועצת גדולי התורה של דגל התורה, לצדו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל. כשאלפים בהם גדולי ישראל וראשי ישיבות מכל החוגים והעדות, נבחרו ציבור, מהמגזר החרדי ומחוצה לו, פוקדים את ביתו לעצה וברכה.

בשנים האחרונות, עם גילו המופלג, מיעט הגרי"ג לצאת מביתו, כאשר רוב ההתכנסויות של גדולי ישראל התקיימו במעונו, כמו גם משאותיו למעמדות של עולם התורה נמסרו ממעונו, כשדבריו מועברים בשידור חי.

הגרי"ג הותיר אחריו דור ישרים מבורך, בנין וחתנין רבנן, המכהנים כבוד בממלכת עולם התורה בארה"ק, בניו הם הגאון רבי צבי יהודה מראשי ישיבת אורחות תורה בבני ברק, הגאון רבי בצלאל הוא ראש ישיבת "אהבת אהרן", הגאון רבי ישראל ר"מ בישיבת בית מדרש עליון בבני ברק וחתניו הגאון רבי דוד לוי, ר"מ בישיבת פוניבז', הגאון רבי אברהם ישעיהו אדלר, ר"מ בישיבת רבנו חיים עוזר והגאון רבי איתמר גרבוז, ראש ישיבת אורחות תורה. בן נוסף הוא הגאון רבי שמעון יוסף אדלשטיין זצ"ל שנפטר על פניו בשנת תשע"ח.

חידושי תורתו יוצאו לאור במהלך השנים במספר דרכים בעיקרם על ידי תלמידיו, בהם הספר "ממגד גרש ירחים" על תלמוד בבלי שנערך על ידי תלמידיו משיעוריו על סדר תלמוד בבלי, הערות וביאורים על סדר הרמב"ם, הערות וביאורים על הש"ס, שיעורי רבי גרשון ושיעורי הגרי"ג על הש"ס, "אסיפת שמועות" מאמרים ושיעורים בענייני המועדים קונטרס דרכה של תורה - בענייני דרך הלימוד. ועוד עשרות ספרים וקונטרסים מתורתו ומשנתו החינוכית.

**"הנה יש ענין של זיכוי הרבים, לתת זכויות לציבור,
וכמו שיש חסד בגשמיות, כך יש חסד ברוחניות,
זיכוי הרבים בתורה ובמידות טובות, וזה חסד גדול
יותר מן החסד בגשמיות, כי גשמיות היא רק בעולם
הזה, ואילו רוחניות זה חיי נצח בעולם הבא"**

מתוך שיחה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל על מעלתם העצומה של מזכי הרבים

ב) שאפילו הנביאים לא ידעו מה הם תענוגי העולם הבא, שעליהם נאמר (ישעיה סד, ג) "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו", היינו מי שמחכה לעולם הבא הוא זוכה לתענוגים אלו, והם תענוגים שנמשכים, ומתחדשים כל הזמן עוד ועוד תענוגים בלי סוף, וגם זבולון זוכה לתענוגים כאלו כמו יששכר. אך יש לעיין אם זבולון יזכה גם לעסוק בתורה בעולם הבא כמו יששכר, או שרק יהיו לו התענוגים ולא יעסוק שם בתורה.

ברא מזכה אבא

דבר זה יש ללמוד ממעשה שהיה, וכבר סיפרתי לאחרונה, שהיה אדם שנפטר צעיר, שלא למד גמרא בעצמו, והשאיר אחריו בן יתום, והבן נכנס ללמוד בחיידר, ולא היה רגיל בלימוד הגמרא, והיה קשה לו מאד, ופעם אחת עמדו לפני מבחן, ובכה בפני אמו שהוא לא מוכן למבחן, ונרדם על מיטתו מתוך בכי, ולמחרת בבוקר קם משנתו ואמר שהוא יודע את הגמרא, אביו בא אליו בחלום ולימד אותו והסביר לו הכל. אני מכיר את בעלי המעשה. האב נתגלה לבנו מעולם האמת ולימד אותו את הגמרא! למרות שהאב בחייו לא למד ולא ידע את הגמרא, מכל מקום ברא מזכי אבא (סנהדרין קד, א), וכיון שהבן בעולם הזה למד את הגמרא, גם האב זוכה ללמוד אותה במתיבתא דרקיעא. רואים בזה כמה עניינים, ראשית מבואר שענין ברא מזכי אבא הוא שהבן מזכה את אביו לא רק בתענוגים של העולם הבא, אלא גם בתורה ממש, כל התורה שהבן לומד בעולם הזה, גם האב לומד אותה במתיבתא דרקיעא, שיש שם הרבה מתיבתות שעוסקים בתורה, והאב זוכה לישב ולעסוק בתורה עמהם, בזכות הבן שלומד תורה בעולם הזה. ועוד דבר רואים, שמלבד מה שזכה האב לעסוק בתורה בעולם הבא, גם קיבל רשות מבית דין של מעלה להתגלות אל הבן וללמדו תורה! יש הרבה נשמות שהיו רוצים לחזור ולהתגלות לבני משפחתם, אך בית דין של מעלה אין מניחים לכל אחד לעשות כן, וצריכים רשות מיוחדת לזה, והאב שבנו עסק בתורה זכה וקיבל רשות לבוא וללמד את הבן. כל תורה שהבן לומד

הנה יש ענין של זיכוי הרבים, לתת זכויות לציבור, כמו שיש חסד בגשמיות, שאדם עושה טובות לאחרים, כך יש חסד ברוחניות, זיכוי הרבים בתורה, במידות טובות, וביראת שמים, וזה חסד גדול יותר מן החסד בגשמיות, כי גשמיות היא רק בעולם הזה, ואילו רוחניות זה חיי נצח בעולם הבא, לכן זה דבר גדול מאד לזכות את הרבים. והנה זיכוי הרבים שייך לא רק כשאומרים שיחות מוסר או שיעורי תורה בפני ציבור גדול, ויש זיכוי הרבים גם לילדים בגיל קטן מאד, כגון מי שמלמד אל"ף בי"ת לילדים קטנים, הוא נותן להם את היסוד של תורה, כי בלי זה לא ידעו לקרוא, ולא יוכלו ללמוד ולהתפלל, וכשמלמד אותם אל"ף בי"ת הרי הוא מזכה אותם ונותן להם את היסוד של תורה ושל תפילה ושל יראת שמים, וזה עצמו דברי תורה, ומקדש את האדם בקדושת התורה. ואפילו בגן ילדים שייך זיכוי הרבים, שמלמדים את הילדים לומר תורה ציוה לנו משה, וכן על ידי מנגינות ושירים שמחדירים בהם יראת שמים ואהבת תורה, זה גם נחשב זיכוי הרבים.

שכרו של זבולון

ויש עוד זיכוי הרבים שזבולון תומך ביששכר, ומסייע בגשמיות לאלו שעוסקים בתורה, ועוזר להם בכסף או בעצות, על ידי העזרה הזאת נעשה זבולון שותף ליששכר, ומקבל שכר כמוהו בעולם הבא. והנה בעולם הזה רק מי שעוסק בתורה ממש זוכה לאשריך בעולם הזה, וכפי שידוע המעשה ממרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שאמר לגביר אחד ממחזיקי התורה, כי אמנם בעולם הבא אנחנו שווים, אבל בעולם הזה אין לך את האושר שיש לי בלימוד התורה. ומכל מקום מסתבר שגם מי שעוזר לתורה, זוכה לחיים מאושרים ומצליח בעולם הזה יותר ממי שאינו עוזר לתורה, אמנם לא יהיה לו האושר של מי שעוסק בתורה עם פת במלח ומים במשורה ועמל בתורה עם כל ריכוז המחשבה, אבל יהיו לו חיים מאושרים, בזכות שהוא מזכה הרבים, שעוזר לתורה, וגם לומד בעצמו כפי יכולתו. ונתבונן מהו העולם הבא של זבולון, הנה ידוע שהעולם הבא הוא תענוג שאין לשער, ואמרו (ברכות לד,

וחלש בכוחותיו, והיה נוסע למדינות רחוקות לאסוף כספים לשיבתו, ובין התורמים היו גם אנשים רחוקים מתורה, שלא היו אוהבי תורה, רק מתוך אהבת חסד ורחמנות תרמו לו, כיון שראו אדם חולה וחלש שטורח ובא במסירות נפש, והסוף היה שאותם אנשים בעצמם קיבלו אהבת תורה, מפני שזיכו את הרבים בתורה על ידי ממונם, ואף שלא הייתה כוונתם לשם תורה, אלא לשם חסד, זכו לקבל אהבת תורה, בזכות זיכוי הרבים בתורה.

כל אחד משפיע בהנהגתו

והנה כל זה הוא זיכוי הרבים על ידי פעולות מיוחדות, כגון שמרביץ תורה ומחנך לתורה ויראת שמים ומידות טובות, או שיש לו ממון ומחזיק ידי לומדי התורה, אבל יש גם זיכוי הרבים בלי פעולות מיוחדות, כל אדם שלומד תורה בעצמו הוא מתקדש ומשפיע גם על אחרים. אדם שיש בו קדושה, משפיע קדושה על סביבתו, כידוע שיש הבדל בין החילונים שגרים בבני ברק לאלו שגרים בערים אחרות, כי אלו שגרים בסביבת בני תורה מקבלים השפעה של קדושה. וכל אחד יכול להשפיע זיכוי הרבים במה שהוא, בהתנהגות שלו, ובמידות הטובות שלו, הוא משפיע בזה על כל הסביבה, שבני אדם רואים אותו ומושפעים ממנו, אם רואים רשעים מקבלים השפעה מרשעים, ואם רואים צדיקים מקבלים השפעה מצדיקים.

(דרכי החיזוק)

בעולם הזה, הוא מזכה את האב, שגם האב לומד את אותה התורה במתיבתא דרקיעא, ושם הוא מבין הבנה עמוקה יותר ממה שהבן מבין, כי מלמדים אותו עם הבנה של מתיבתא דרקיעא, ובנוסף לזה גם יכול להיות שיתנו לו רשות מבית דין של מעלה להתגלות אל הבן וללמד אותו תורה. זהו הענין של ברא מזכי אבא.

בצל החכמה בצל הכסף

וכך גם ביששכר וזבולון, שזבולון עוזר ליששכר ללמוד, ובלי עזרתו לא היה יששכר יכול ללמוד, כי צריך לדאוג לפרנסתו, ובזכותו של זבולון יששכר יכול לעסוק בתורה בלי הפרעות, נמצא שזבולון מזכה את יששכר בתורה, וכל התורה שיששכר לומד שייכת גם לזבולון, ובשכר זה יזכה זבולון לא רק לתענוגי העולם הבא כמו יששכר, אלא גם לתורה ממש, וכאותו האב שזכה בזכות הבן ללמוד תורה במתיבתא דרקיעא, כיון שהוא מזכה אותו ונתן לו את האפשרות לעסוק בתורה. וכן כתב מרן החפץ חיים זצ"ל בשם עולם (פרק ט"ו) כי המחזיק תורה יזכה שיפקח השם את עיניו לעתיד וירחיב את אור שכלו עד שיזכה לישב בישיבה של מעלה, כמו שאמרו (פסחים נג, ב) כל המטיל מלאי לכיסן של תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר כי בצל החכמה בצל הכסף, עכ"ד. ויעוין עוד בהערה שם מה שהוסיף בזה, ובשמירת הלשון שער התורה פרק ה'. זהו הענין של זיכוי הרבים ברוחניות. סיפר לי ראש ישיבה אחד שהיה חולה

יום אחד הגיע בחזר לשיבת פוניבו' ביום הראשון של ה"זמן". הבחור, שלא הכיר את הישיבה, וגם את רבינו לא הכיר, פנה למרן רה"י שבדיוק עבר שם, ובתמימות שאל אותו "היכן הישיבה?" ענה לו רבינו "בא איתי" שאל אותו הבחור "מי אתה?" ענה לו "אני עובד בישיבה"

על ענותנותו הרבה של מרן הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל שאינה ברת השגה כלל וכלל

של הגרא"ל שטינמן זצוק"ל שמחה על בזוי כבוד התורה, אמר מרן הרב ר' ניסים קרליץ זצוק"ל "כל שכן כאן, שכבוד התורה הוא כבוד התורה ממש, משום שלר' גרשון לא אכפת הכבוד כלל וכלל. אז חיוב המחאה גדולה ומכופלת...". מספרים שבשמחת האירוסין שלו העלה אותו מרן הרב מפוניבו' לדבר, כדי שכולם יכירו את גדלותו של החתן, אך רבינו בענותנותו רק שאל קושיא והביא את תירוץ הרש"ש על זה...

ענוה

ענותנותו הרבה של רבינו אינה ברת השגה כלל וכלל, וודאי לא עונה על אף מושג מוכר. החזון איש פסק עליו בנידון זה שלר' גרשון יש "מום בגאוה", אין לו אפילו את ה"שמינית שבשמינית"... (ובדרך אגב מספרים שפעם הגיעו אליו ושאלו אותו האם זה נכון. השיב, מה זה משנה, הרי בכל מקרה המום הזה כבר עבר לי...). וכבר ידוע שבזמן עצרת המחאה שהתקיימה על כבודו של רבינו, לאחר שהקריאו את מכתבו

אני עובד בישיבה...

וכידוע במשך שנים שהיה רגיל רבינו להעמד לכבוד ראש הישיבה הגאון ר' בערל פוברסקי שליט"א כל פעם שנכנס להיכל הישיבה, ולהמתין עד שר' ברע"ל ישב במקומו, למרות ששניהם ראשי הישיבה. ויותר מכך בכל ליל שבת, כשהיו מגיעים אנשים לומר ברכת "גוט שבע'ס" לרבנים ומכיוון שמתחילים ברבינו תחילה, ממילא גם מסיימים איתו הראשון, בזמן המיותר הזה ניגש רבינו בעצמו לר' בערל לומר "גוט שבע'ס".

הצנע לכת

בכל הליכותיו הקפיד ביותר על העניין של "הצנע לכת". וזהו דבר שכל מי שבא עימו במגע יכול להעיד. אך לא רק זאת אלא כך גם מורה לתלמידיו ושומעי לקחו. ומספר יהודי אחד שפעמיים שאל אותו, לגבי נתינת סיוע לאחיו בעזרה כספית, האם עדיף שידע שהוא זה שנתן והדבר ירבה אחווה ורעות, או שעדיף לקיים כאן את ה"הצנע לכת". בפעם הראשונה שאל לגבי אח שהיה לו איתו יחסים מתוחים, במקרה זה ענה לו רבינו שוודאי שהאחווה והרעות יותר חשובים כאן. אך בפעם השניה שאל לגבי אח אחר, שהוא בשלום עמו, רק שעדיין אולי כדאי להוסיף ולהרבות באחווה ורעות ולוותר על ה"הצנע לכת" ענה לו רבינו "צריך עיון גדול"...

(לוקט מתוך גיליון 'לאורו' תש"פ בתוספת שינויי עריכה נדרשים עם הסתלקותו של מרן זצוק"ל)

ונספר סיפור מדהים שאירע לפני שנים רבות, יום אחד הגיע בחור לישיבת פוניבז' ביום הראשון של ה"זמן". מלווה במזוודות כבדות, הבחור, שלא הכיר את הישיבה, וגם את ר' גרשון לא הכיר, פנה לר' גרשון שבדיוק עבר שם, ובתמימות ופשטות פנה ושאל אותו "היכן הישיבה?" ענה לו ר' גרשון "אני גם הולך לשם, באיתי" שאל אותו הבחור "מי אתה?" ענה לו ר' גרשון "אני עובד בישיבה" והוסיף וביקש להקל על הבחור ולקחת ממנו תיק אחד עד לישיבה. הבחור הגיש לו תיק אחד בתודה, ולמחרת מה רבה הייתה תדהמתו כשגילה שאותו יהודי מוסר שיעור בישיבה...

אחד מהחלקים המפעימים באישיותו של רבינו שאין לו פחד לומר "איני יודע" ואם תלמיד שואל שאלה והוא אינו יודע את התשובה, הוא עונה לו בפירוש "איני יודע" ואף מוסיף ואומר "תשאל את רבנים האחרים בישיבה אף שדרגתו של רבינו בתורה אינה ניתנת לשיעור... (ופעם כשמאן שהוא שאל אותו מדוע הוא אומר "איני יודע" והרי הוא ודאי כן יודע? ענה לו רבינו שבלדעת יש כמה דרגות ואצלו "לדעת" זה ידיעה (מדוקדקת)...

וכן נוהג לקבל כל דבר שנשמע לו טוב ומתקבל על הדעת, ואף אם צריך לחזור בו ממה שאמר, עושה זאת מידי. פעמים רבות באמצע השיעור פותח את הדף ורושם את ההערות שהתחדשו לו מהשואלים.

תלמיד אחד סיפר בכאב לרבינו כי ברגע האחרון לפני פגישה שנקבעה לו ה"התפוצץ השידוך". ולא ידע כיצד יספר זאת לאימו. אמר לו רבינו "אני אעשה זאת" ואכן כך היה. עד היום לא יודע הבחור מה נאמר בשיחת טלפון זו, רק דבר אחד הוא יודע, שאימו נרגעה לחלוטין

נקודות אור מדמותו ודרכו של מרן רבינו ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל ויחסו המיוחד לאלפי תלמידיו

תלמיד מסוים שהגיע להתקבל לישיבה, התלמיד היה כהן. רבינו קיבלו והתעניין בשמו ובפרטיו. וכשאמר לו את שמו הגיב רבינו: "מעניין, כזה שם משפחה שהוא "כהן" אף פעם לא היה בישיבה..." וזאת לאחר אלפי תלמידים שעברו תחת ידו...

בכל בוקר לאחר התפילה היה מאזין ועונה לשאלות הבחורים בלימוד, כל בחור בפני עצמו, והיה שנמשך הדבר עד לשעה ויותר לאחר התפילה. היה מקרה שהגיע אליו תלמידו

מעלה המיוחדת של רבינו שניכרת לכל היא מסירותו וסבלנותו לתלמידים.

שח פעם רבינו לאחד מתלמידיו כי הוא יודע שהרבה הורים שולחים את בניהם לישיבה בגללו וע"כ הוא מרגיש אחריות רבה ואישית לדאוג להם. ואכן התלמידים מעידים שבהכנסם לישיבה בעודם צעירים מופתעים מהיחס האישי והחביב שניתן ע"י ראש הישיבה.

בהקשר לכך סופר מקרה מעניין שארע לפני שנים אודות

בעשר בבוקר לדבר עמו בלימוד. ואחד מבני הבית ששהה בבית באותה השעה חס על בריאותו של רבינו ולחש לתלמיד באוזנו שרבינו לא אכל עוד ארוחת בוקר, רבינו שהבין בחכמתו הרבה מה לחש לו, פנה מיד לתלמיד בתנועת ביטול של הינף יד ואמר לו: "אל תשים לב למה שהוא אומר לך..." ועל אף שדחיית הארוחה שיבשה את מערכת גופו באותו היום לא שת ליבו לדבר.

היו פעמים שכבר התחיל ליטול ידיים, אלא שלפתע נשמעו דפיקות בדלת, מיד הלך לפתוח. וכשקרה שכבר נטל ידיים, אכל כזית, ומיד פנה לתלמיד שנכנס אליו.

וכן כשרבו צלצולי הטלפון בביתו ובני הבית שדאגו לבריאותו רצו לנתק את הטלפון, סירב בכל תוקף לעניין. כמו כן כששם לב שדחו מישהו שלא להיכנס לבית עקב דאגה למנוחתו, ביקש להחזירו. היו מקרים שכבר נשכב במיטה למנוחה ומעם הדלת נשמעו דפיקות, מיד התרומם לפתוח ולא נתן לאיש לעשות זאת במקומו, ובוודאי שלא איפשר לדחות את הדופק בדלת.

ועל כך מעיד אחד מתלמידיו, שגר בעיר אחרת, כי לפני שנים בא להתייעץ עם רבינו לאילו ישיבות כדאי להכניס את בנו. התלמיד, שלא היה נוכח רבות בביתו של רבינו, נחרד לראות כי רבינו חלוש ביותר ונשכב על המיטה על צידו, כמובן שהתנצל מיד ואמר כי יבוא בפעם אחרת, אך רבינו הורה לו כי יכול לדבר ולשאול. תוך כדי נשמעו דפיקות בדלת, והתלמיד שעוד לא הספיק לעשות דבר נדהם להיווכח כי רבינו התרומם בזריזות ממיטתו ע"מ לפתוח את הדלת ולקבל פנימה את הבאים. שאלו אותו תלמיד בכאב "וכי אני לא יכולתי לפתוח את הדלת?" נענה לו רבינו "וכי מה היית אומר? שאיני יכול לקבל עכשיו... וזאת נגד רצוני!"

מנהג קבוע היה לו שכאשר דיבר עם מישהו בלימוד עצר בהליכתו עד לסיום הדברים. ביום אחד חורפי השתוללה רוח סערה, וכבר לא יכול היה רבינו לעמוד בחוץ, ומכיוון שלא רצה בשום אופן לדחות את התלמיד השואל, פנה אליו בשאלה לאיזה כיוון פניו מועדות, ורק לאחר שהתברר ששניהם הולכים לאותו כיוון הסכים להמשיך ולדבר תוך כדי הליכתו. וכן בעניינים נוספים היה מוסר כל כוחו לתלמידים במה שיכל להועיל להם, ויעידו על כך כמה סיפורים:

תלמיד אחד סיפר בכאב לרבינו כי ברגע האחרון לפני פגישה שנקבעה לו ה"התפוצץ השידוך". ולא ידע כיצד יספר זאת לאימו. אמר לו רבינו "אני אעשה זאת ואתקשר להודיע את הדבר לאימך" ואכן כך היה. עד היום לא יודע הבחור מה נאמר בשיחת טלפון זו, רק דבר אחד הוא יודע, שאימו נרגעה לחלוטין.

בהזדמנות אחרת הגיע אליו תלמידו וסיפר כי ביקשו ממנו למסור דרשה בליל יום כיפור, בין "כל נדרי" למעריב, ויש לו

חשש שזה עלול לאמץ אותו ויקשה עליו את המשך הצום, ענה לו רבינו: אין זו בעיה, בדרך הלך תיסע ברכב ורק בחזור תלך ברגל. לאחר מכן הדריך אותו בפרטות כיצד להתכונן לצום.

הגיע אליו אחד התלמידים לבשר שבשעטו"מ נולד לו בן, אותו תלמיד שח לרבינו כי הוא מתלבט איזה שם לקרוא לתינוק, רבינו ישב איתו בסבלנות רבה ויחד העלו שם אחר שם עד שהגיעו למסקנה ברורה כיצד כדאי לקרוא לרך הנולד, לבסוף אמר התלמיד כי הוא מקווה שאשתו תסכים לשם הזה... רבינו נתן לו את הטלפון ואמר לו: תתקשר לבית החולים, תבקש את אשתך ותשאל אותה האם השם מקובל עליה...

אחד מתלמידיו הגיע לבקש אישור מרבינו לנסוע לשבת למקום מסוים, רבינו נענה לו בשלילה. התלמיד טען כי הוא צריך מנוחה, ענה לו רבינו שעדיף שימצא דרכים אחרות לנוח. בליל שבת, לפני הסעודה, יצא רבינו במפתיע לקרוא לאותו בחור להזמינו לסעוד בביתו.

ועוד מעשה שהתרחש במסיבת חנוכה בביתו, הגיע אליו אחד התלמידים וביקש רשות לקחת דבר מאכל מהמטבח בשביל להביא לאשתו שבבית. ענה לו רבינו "בוודאי" קם בעצמו, נכנס למטבח, ארז "לטקע'ס" בשקית ונתן לאותו תלמיד.

תלמיד אחר סיפר עוד כי פעם התקשר אליו ע"מ להתייעץ עימו אודות השתתפות בחתונת קרובי משפחה שאינם שומרים תו"מ, רבינו נמנע מלהכריע בדבר ואמר לו כי יתקשר לשאול את הגראי"ל שטינמן זצוק"ל וללא שום שהיות עמד ופתח בשבילו את הפנקס והקריא בעצמו את המספר של ר' דוד שפירא

עוד סופר על מקרה שניתן ללמוד ממנו מוסר השכל גדול: בישיבה למד בחור שהיה מאוד חלש בלימוד, רבינו יצא מגדרו וקירב אותו יותר מכל בחור אחר, הוא אף למד איתו בחברותא ועשה בו מהפך עצום שאיש לא צפה אותו מראש. וכשאותו בחור היה שואל שאלות בשיעור רבינו היה מתייחס אליו באופן לא רגיל, לאחר מכן כשהיו שואלים אותו שאלות על השיעור היה מפנה ואומר: תשאלו אותו (את אותו בחור!) שהוא בעל כשרון גדול... כמו כן מעידים תלמידיו, שכאשר סבלו ממועקות ובאו לשפוך את ליבם לפני רבינו, היה רבינו מקשיב להם ברוך, והיה דורש לאחר מכן בשלומם, והיה שמח בשמחתם כשנושעו.

מנהגו הטוב של רבינו לעודד תלמידים יתומים ממצוקותיהם, ולעודד את רוחם, הגיע אליו בחור יתום שבור במיוחד. ר' גרשון ניחמו ועודדו בדברים הבאים: "היה פעם בחור שהתייתם מאימו ובעקבות המצב העגום עזבו היתומים את בית אביהם ועברו להתגורר אצל דודתם, ע"מ שתגדל אותם. ליבו של אותו בחור יתום חישב להישבר, והוא עמד

היה תוהה על קנקנו של כל בחור, והיה מפרט בהבחנה דקה לר' מיכל יהודה את התרשמותו מכל בחור ובחור. פן נוסף שיש להדגיש הוא הפן של יראת הרוממות הגדולה שיש לתלמידים מרבינו. מעיד אחד התלמידים כי בלי הסבר לתופעה, הוא יכול להעיד, שלפני שנים רבות בהיותו בחור הוא זוכר כי ר' גרשון היה דמות שהכל יראים מפניה, הוא היה מוסכם היה על כל סוגי התלמידים בוועד וכולם יראו מפניו. הוא אף מוסיף "שהרגשנו שהוא יודע במבט אחד על כל בחור מה הוא בדיוק ואולי זה עצמו הוסיף ליראה ממנו"...

(לוקט מתוך גיליון 'לאורו' תש"פ בתוספת שינויי עריכה נדרשים עם הסתלקותו של מרן זצוק"ל)

ליפול ליאוש בשל הקושי והצער, אך פתאום החל להדהד בראשו קול אחד קטן שאל לא ליפול ליאוש, אלא להתגבר ולהתחזק, ושב וחיזק עצמו, עד שחזר לבית אביו. וכיום אותו בחור מכהן כראש ישיבת פוניב'ז... " (שמו הוא ר' גרשון אדלשטיין...). (בשם הרה"ג יצחק נוימן שליט"א) ובכדי לסבר את האוזן על היכרותו העמוקה בנפש תלמידיו נציין עובדה מעניינת:

ר' מיכל יהודה היה שולח אליו בחורים מפוניב'ז הקטנה ע"מ שיבחנו אצלו, והיה שואל את כולם את אותה שאלה, ובכל קבוצה היו יודעים מראש מה הולך לשאול, ובכל זאת

למשכיר של הדירה היה פרדס של חמישה דונם ברחוב אוסישקין. הוא נתן לנו רשות לקחת ארגזים שאורזים בהם תפוזים. ישבנו על הארגזים ולמדנו גמרא. וזה לימד אותנו את סולם הערכים: לפני שדואגים מה לאכול, והיכן לישון - דואגים שתהיה גמרא ללמוד!

הגאון רבי יעקב אדלשטיין מספר על נדודיהם שלו ושל אחיו מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

אבא היה מעודד את העם בדרשותיו, והיה מדבר בתקיפות שהעיקר לא להתייאש. לאחר מאמצים גדולים, קיבל אבא רשיון יציאה, ונמל היציאה היה הנמל הגדול שבעיר אודסה. נסענו באוניה כמעט שבועיים, וכשהגענו לא היה לנו איפה לגור, והמשפחה היתה מפוזרת אצל קרובים. סבתא גרה אצל קרוב אחד, אחותי אצל קרוב אחר, אבל אבא לא פיזר את הבנים, ר' גרשון ואני, כי בכל מקום שהיינו, תקופה בכפר חסידים, תקופה בירושלים, תקופה בת"א, הוא רצה להמשיך את סדר הלימוד בגמרא.

גם כשנסענו מנמל אודסה, וכל החבילות היו בתא המטען, תמיד היו איתנו מזוודות קטנות ובתוכן גמרא בבא קמא, ששלושתנו למדנו מתוכה ביחד, וחומש ויקרא לפרשת השבוע, כדי שלא נפסיק אף יום מללמוד! בכל מקום בו היינו - אבא לקח מיד גמרא ולמד איתנו. היו, אמנם, ימים בהם לא למדנו כי הוא היה עוסק בחבלי קליטה, וסידורים שונים.

כאשר נכנסנו לגור ברמת השרון, בסוף שנת תרצ"ד, שכר אבא דירה, אבל בלי רהיטים, בלי שולחנות, בלי כיסאות, ובלי מיטות. היה שם זקן אחד שבא מאמריקה והחליף את המיטות הישנות שלו והוא שלח לנו שתי מיטות, אחת לאבא ואחת לסבתא, ואנחנו ישנו על הרצפה.

הדבר הראשון שאבא עשה - הוא הלך לביהכ"נ ונטל רשות

לפני שאבא, רבי צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל, היה רבה של רמת השרון הוא היה רב ברוסיה. בעיירה שבה נולדתי, לפני שהשמיד גרזנו של סטאלין ימ"ש את היער הגדול של התשב"ר, היה ת"ת ובו ארבע מאות ילדים.

כאשר הגעתי לגיל בו מתחילים ללמוד את ספר בראשית, שלח אותי אבא למלמד היחידי בעיר, יחד איתי למדו רק שבעה ילדים! אלו שלא נכנעו למשטר של המכבש הגדול של לנין וסטלין ימ"ש, בעזרתם של יהודים פוקרים, ר"ל.. היה חוק חינוך חובה שחייבים לשלוח כל ילד ל"שקולע" (ביה"ס של הקומוניסטים), ומי שלא שלח צפוי היה לעונש, ואפשר לתאר איזה מצב זה היה.

כשהגענו בפרשת נח לפסוק "ויזכור אלוקים את נח", הודיע המלמד שלא ממשיכים יותר בלימוד כי זוהי סכנת נפשות, שלוחי השלטון כבר הגיעו והודיעו לו: "עד כאן!" שנה לאחר מכן פגשתי את אחד מהילדים שלמדו איתי ספר בראשית, אוכל ברחוב סנדוויץ' עם 'דבר אחר'! כל כך מהיר היה המהפך. המצב היה ששומרי תורה ומצוות היו בייאוש וחשבו שאין תקווה שמישהו מהדור הבא ישמור בכלל תורה ומצוות. רוסיה שלטה אז על שישית מהעולם, ביניהם אוקראינה, גרוזיה, בוכרה ועוד. מיליוני יהודים היו במדינות הכיבוש.

הרבה רבנים. הגענו לבנין ששם יורדים והתיישבנו, ואני שומע שאבא אומר לדודים שלי: "מה היתה המטרה שברחנו מרוסיה, אמנם המצב הכלכלי שם קשה מאוד, אבל הסיבה העיקרית היתה ששם אי אפשר ללמד תורה לילדים בגלל סכנת נפשות, וזו היא הסיבה שעשינו השתדלות לצאת משם". (כמובן עם הרבה נסים, והיה בן דוד שעזר לנו לקבל את הרישיונות).

"ובעצם, אם היתה אפשרות לנסוע מרוסיה לפולניה - הייתי נוסע לפולין ששם הרב'ה שלי ר' ברוך בער, שם יש ישיבות מעולות, קמניץ, מיר, שהילדים יגדלו בישיבות בשקידה ועיון, ואותו רב'ה שאני למדתי אצלו ממשיך להיות ראש הישיבה, ורציתי שהבנים שלי גם ילמדו אצלו", אבל המצב היה שרוסיה ופולניה היו בעיונות גדולה מאוד ואי אפשר היה להעביר שום דבר, ולכן נסענו לא"י שגם פה אפשר ללמוד תורה.

וגם כאן למדנו שהערך הכי חשוב הוא ללמוד תורה, ואיפה שאפשר ללמוד תורה - לשם אנחנו הולכים.

(מתוך העלון גאון יעקב - פרשת לך לך)

מהגבאים והביא לנו עוד שתי גמרות בבא קמא שיהיה יותר נח ללמוד, וזה לפני כל ההיטים... למשכיר של הדירה היה פרדס של חמישה דונם ברחוב אוסישקין. הוא נתן לנו רשות לקחת ארגזים שאורזים בהם תפוזים. ישבנו על הארגזים ולמדנו גמרא. וזה לימד אותנו את סולם הערכים: לפני שדואגים מה לאכול, והיכן לישון - דואגים שתהיה גמרא ללמוד!

אבא שמח מאוד שאנחנו נמצאים באוויר של א"י. כשבאנו לארץ אמר: "תאר לך שאנו נמצאים במצב בו כל הגוף באוויר של א"י, כמו בתוך סוכה, כל הגוף בתוך מקום קדוש", ומאוד היה שמח בזה. ולפעמים בחורף ביום בהיר, היה אומר "האם בחו"ל ישנם שמים בהירים כ"כ כמו פה? תראו אחרי הגשם הראשון איזה שמים בהירים, איזה תענוג", וכך היה משבח את האוויר של ארץ ישראל.

ביום הראשון שהגענו לנמל יפו, התעניינו הקרובים, שכבר היו לפנינו בארץ ישראל, מתי תגיע האוניה, וחיכו לנו בנמל

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

האם גם ב'עני' החשוב כ'מת' נאמר 'מצוה לקיים דברי המת'?

גיטין דף ט"ז

מצוה לקיים דברי המת

הרהר הנער רגע קט ומיד אמר: הלא הנני עני, ועני חשוב כמת, ושנינו מצוה לקיים דברי המת! א"כ תן כסף!..."
נענה ר"א טעלזר שאינו כן, ד'מצוה לקיים' זה רק כשציווה בעודו חי, ואז אחר שמת מצוה לקיים. אבל אם כשהוא מת עומד וצווח, אפילו יצווח כל היום אינו בכלל מצוה לקיים דברי המת... ומכל מקום נהנה מעצם הסברא ונתן לו כסף לנסוע לביתו. (מנחת תודה)

סיפר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: ה'ז'בינקער רב', שהיה ראש הישיבה ב'תפארת ציון' סיפר לנו בישיבה, שכשהיה בחור למד אצל ר' לייזער טעלזר, ורצה פעם אחת לנסוע הביתה בבין הזמנים אבל כיון שלא היה בידו כסף נכנס לראש הישיבה ר"א טעלזר וביקש כסף.
השיב לו: "נראה לך שאתן לך חנינם? תן איזה סברא טובה ותקבל".

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

האם ניתן לקרוא בתורה פסוקים שכבר נקראו בעלייה הקודמת?

פסוקים - אין העלייה נחשבת כחלק ממספר העליות הנדרש באותה קריאה. ואם מדובר בעלייה שהוסיפו (בשבת) על מספר העליות הנדרש - לדעת השולחן ערוך מותר לקרוא פסוקים שכבר נקראו; ולדעת הרמ"א אסור, ויתכן שאף כשמוסיף פסוקים. [שו"ע קלז, ג, משנ"ב יט, כא, כד וכה, ושעה"צ כח; וראה ביה"ל ד"ה ואם; בו"מ דרשו, 25 ו-27; וראה שם, 29]

בעליית 'מפטיר' בשבת רגילה, ובחלק מהעליות בחול המועד שוכות, חנוכה וראש חודש, קוראים פסוקים שכבר נקראו בעלייה הקודמת. מלבד בעליות אלו - אשר אין בהן אפשרות אחרת - אין לקרוא פסוקים שנקראו בעלייה קודמת, אף בתוספת שלושה פסוקים שטרם נקראו. וגם בדיעבד, אם לא הוסיפו שלושה

בעל הקורא סיים את הפרשה בעלייה השישית - האם יעלה אדם נוסף לעלייה שביעית?

יש לקרוא בעלייה השביעית חלק מהפסוקים שנקראו, כיון שלא ניתן להמשיך לפרשה הבאה; אך אם כבר אמרו 'חצי קדיש' אין להעלות אדם נוסף לעלייה שביעית, אלא ה'מפטיר' נחשב כעולה השביעי, ויקרא חלק מהפסוקים שכבר נקראו, כבכל עליית 'מפטיר'.

כאמור, אין לקרוא בעלייה לתורה פסוקים שכבר נקראו בעלייה הקודמת. ברם, אם קראו בפרשת בחוקותי (או פרשת כי תבוא) בעלייה שלפני ה'תוכחה' עד תחילת התוכחה - יש נוהגים שלא להתחיל בעלייה הבאה בפסוקי התוכחה, אלא שבים וקוראים שלושה פסוקים מהברכות הקודמות להם, כדי לפתוח בדבר טוב. וכן אם קראו בעלייה השישית עד סוף פרשת השבוע,

[משנ"ב קלז, יט; בו"מ דרשו, 27]

מה הדין במקרה שקראו בשני ובחמישי תשעה פסוקים בלבד?

קראו מתוך הפסוקים שכבר קראו בעלייה שלפניה, כך שנקראו בסך הכל רק שמונה פסוקים שטרם נקראו - ישוב העולה ויברך, ויקראו שלושה פסוקים נוספים. ויש אומרים שאין יוצאים ידי חובה אלא כשקראו עשרה פסוקים שטרם נקראו, שלושה בכל אחת מהעליות, ובאחת מהן פסוק נוסף.

בקריאת התורה במנחה של שבת, בשני ובחמישי, חובה לקרוא לפחות עשרה פסוקים, בשלוש עליות. ובדיעבד, אם קראו תשעה פסוקים - שלושה פסוקים בכל עלייה - יצאו ידי חובה; אך ראוי לקרוא שלושה פסוקים נוספים ללא ברכה. ואם באחת העליות קראו רק שני פסוקים שטרם נקראו, ואת הפסוק הנוסף

[שו"ע קלז, ד, משנ"ב יד-טז, ושעה"צ כב ויכד]

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

* בכל עלייה לתורה חובה לקרוא לפחות שלושה פסוקים, ואם קראו פסוק אחד או שני פסוקים בלבד, וכבר בִּרְךְּ העולה את הברכה האחרונה - נחשב הדבר כאילו לא קראו פסוקים אלו, ויש לקוראם בעלייה הבאה. ובשני ובחמישי, או בשבת בעליית כהן - לכתחילה ישוב העולה בעלייה זו ויעלה לתורה; ובעליות האחרות בשבת - נחלקו הפוסקים אם יעלה הוא, או שיקראו לאחר. * בקריאות התורה במועדים, אם דילגו את הפסוקים הקשורים למועד, חובה לשוב ולקוראם בברכה, ויש אומרים שצריך לקוראם ללא ברכה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן להשלים את תפילת ערבית לאחר סוף זמן תפילה של שחרית?

לכל הדעות. כמו כן, את תפילת ערבית ניתן להשלים רק עד לסוף זמן תפילת שחרית, אך אם איחר והתפלל שחרית לאחר זמנה - ישלים אז את ערבית. ואת תפילת שחרית - ניתן להשלים מזמן 'מנחה גדולה' עד השקיעה, ובדיעבד גם ב'בין השמשות'; וביום שיש בו תפילת מוסף - לכתחילה יקדים את מנחה למוסף, מפני שהיא תדירה יותר, ואת מוסף לתפילת התשלומין, מפני שהיא תפילת חובה.

לכתחילה ניתן להשלים תפילה חסרה רק בזמן ה'לכתחילה' של התפילה הבאה. אולם, במקרה שמתפלל את התפילה הבאה עצמה בזמן ה'בדיעבד' שלה - יכול גם להשלים אז את התפילה החסרה. והיינו: בנוגע לתפילת ערבית נחלקו הפוסקים אם זמנה לכתחילה הוא עד חצות הלילה או עד עלות השחר, וזמן ההשלמה של תפילת מנחה הוא בהתאם; אך אם איחר והתפלל את תפילת ערבית עצמה לאחר חצות, יכול להשלים אז את תפילת מנחה

[שו"ע קח, ג, ומשנ"ב טו-טז; בו"מ דרשו, 33, 34 ו-40]

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il